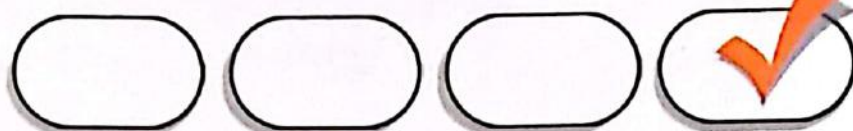

کتابهای ویژه‌ی آموزش پرورش

دبیر فرهنگ و هنر

کتاب موفقیت در آزمون‌های آموزش و پرورش

- شرح و خلاصه درس و معرفی نکات برتر؛ ویژه‌ی آزمون‌های استخدامی
- مطابق با آخرین تغییرات منابع سازمان سنجش و آموزش کشور
- سوالات تالیفی و شبیه‌سازی شده جهت ارزشیابی آموزشی دبیر

هنر و تمدن اسلامی؛
مبانی هنرهای تجسمی ۱ و ۲؛
نقاشی ایران از دیرباز تا امروز؛
راه‌نمای معلم فرهنگ و هنر
کتاب معلم فرهنگ و هنر پایه هفتم؛
(محتوای ارزیابی؛ طراحی، مبانی هنرهای
تجسمی درک عمومی هنر و...)

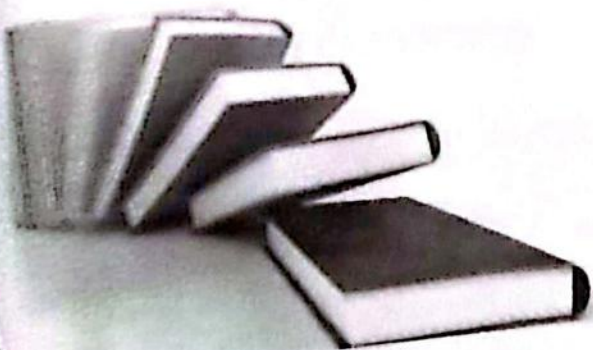

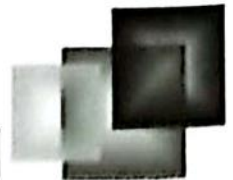
Arah an easy way for teaching

گروه مولفان:
انتشارات آراه

فهرست مطالب

- بخش راهنمای معلم فرهنگ و هنر و پایه هفتم ۵
- ◀ شرح درس و نکات تکمیلی ۶
- بخش مبانی هنرهای تجسمی ۸۹
- ◀ شرح درس و نکات تکمیلی ۹۰
- بخش نقاشی ایران از دیرباز تا امروز ۱۱۱
- ◀ شرح درس و نکات تکمیلی ۱۱۲
- بخش هنر و تمدن اسلامی ۱۶۹
- ◀ شرح درس و نکات تکمیلی ۱۷۰
- بخش نمونه سؤالات ارزشیابی دبیر فرهنگ و هنر ۲۱۷

راهنمای معلم فرهنگ و هنر؛ فرهنگ و هنر پایه هفتم

جایگاه حوزه فرهنگ و هنر در برنامه درس ملی:

 در سند برنامه درس ملی، که بر اساس مبانی نظری سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی تنظیم شده به حوزه فرهنگ و هنر به عنوان چهارمین حوزه تربیت و یادگیری پرداخته شده است. حوزه‌های تربیت و یادگیری، حدود محتوایی، روش‌ها، فرایندها و عناصر کلیدی یادگیری را روشن می‌سازد. همان گونه که در این سند اشاره شده است، فرهنگ، مهم‌ترین و غنی‌ترین منبع دستیابی به هویت است و از طریق جهت دادن به شیوه زندگی، امکان هویت‌یابی را به صورت فردی و جمعی فراهم می‌کند. فرهنگ شامل باورها و ارزش‌ها، تاریخ گذشته، مفاخر ملی، آداب و سنت‌ها، قوانین، آثار باستانی، هنر و ادبیات گذشته و معاصر است. حوزه یادگیری فرهنگ و هنر به درک معنا و روابط پدیده‌ها (آیه‌بینی و آیه‌خوانی)، زیبایی‌شناسی و قدرشناسی نسبت به نشانه‌های جمال الهی و زیبایی‌ها در پیشینه فرهنگی جامعه (نمادها، آداب و رسوم، ارزش‌ها، اسوه‌ها و اسطوره‌ها) و حفظ و تعالی آن ناظر است.

فرهنگ و هنر و نقش آن در تربیت از نظر برنامه درس ملی:

 با عنایت به اهمیت فرهنگ و هویت ملی و نقشی که این دو مقوله در استقلال، خودکفایی، عزت نفس و مقابله با از خودبیگانگی ایفا می‌کند، فرهنگ و هنر از کارآمدترین امکانات در زمینه تربیت به شمار می‌رود و از جمله موضوعاتی است که از فرهنگ اسلامی، ایرانی و انقلابی ما نشئت گرفته و در احراز هویت ملی اثرگذار است. هنر به عنوان تجلی باورهای جامعه از گونه‌های تمایز انسان با دیگر موجودات است و می‌تواند به عنوان یکی از بارزهای هویت و به ویژه هویت فرهنگی و معنوی، موجب رشد و ارتقای تمدن و فرهنگ جوامع مورد توجه قرار گیرد. تربیت فرهنگی و هنری سبب شناخت پیشینه فرهنگی و توانایی‌های فردی و توسعه ظرفیت‌های وجودی می‌شود. همچنین تربیت هنری می‌تواند موجبات کسب قسمتی از شایستگی‌های مورد نیاز انسان برای زندگی را فراهم آورد. استفاده از هنر و قالب‌های هنری مناسب‌ترین طریق بازنمایی تجربیات غنی از احساس و عواطف انسانی است. شناختی که در اثر آشنایی با هنرها و میراث فرهنگی ایجاد می‌شود، زمینه‌ساز حفظ، احیا و گسترش هنرهای ایرانی اسلامی، هویت بخشی به فرد و جامعه و مقابله با تهاجم فرهنگی است. مهم‌ترین کارکرد این حوزه را می‌توان دستیابی به سواد فرهنگی و هویت بخشی، ایجاد شوق و نشاط، درک و بیان احساسات و معانی و ابراز وجود به زبان هنر، پرورش حواس، ذوق زیباشناسی، قدرت تخیل، خلاقیت، قدرشناسی از زیبایی‌ها و میراث فرهنگی و در نهایت دستیابی به بصیرت فرهنگی عنوان کرد.

اهداف حوزه فرهنگ و هنر و تربیت هنری در نظام آموزش و پرورش کشور:

 قلمرو حوزه فرهنگ و هنر در برنامه درس ملی شامل درک افکار هنری، فرایندها و مهارت‌های هنری، ابزار هنری و میراث فرهنگی در دو عرصه عملی (تولید اثر بر پایه الفبا و قواعد ترکیب) و نظری (درک اثر بر پایه زیبایی‌شناسی، تاریخ فرهنگ و هنر، تجزیه و تحلیل و نقد آثار فرهنگی و هنری) است. رمزگشایی و رمزگذاری

پدیده‌ها در قالب‌های هنری شامل دو فرایند کشف معنا (درک و دریافت اثر) و خلق معنا (تولید اثر) است. دستیابی به سواد فرهنگی و میان فرهنگی برای درک ارتباط فرهنگ‌ها، اقوام و ملیت‌ها در سطح ملی و جهانی و ارتباط خرده فرهنگ‌ها با فرهنگ معیار، تمایز فرهنگ مدرن و سنتی، بخشی از قلمرو محتوایی این حوزه یادگیری است. جهت‌گیری کلی این حوزه در سازماندهی محتوا و آموزش، «تربیت هنری» با تأکید بر دستیابی به بصیرت فرهنگی است. تربیت هنری زمینه درک زیبایی‌ها و نظم هستی را فراهم می‌کند که یکی از راه‌های شناخت خداوند و قدرشناسی نسبت به زیبایی‌ها و خالق آن‌هاست. سازماندهی فعالیت‌ها در قالب رویکرد تربیت هنری موجب درک زیبایی‌های طبیعت، محیط زندگی و آثار فرهنگی هنری، تقویت حواس، تخیل، تفکر، توان درک معانی آشکار و پنهان و غنا بخشیدن به ادراک حسی و عاطفی می‌شود.

رویکرد حوزه فرهنگ و هنر:

الف) رویکرد اصلی تربیت هنری موضوع محور. ب) رویکرد مکمل دریافت احساس و معنا

الف) رویکرد تربیت هنری موضوع محور در مقایسه با رویکردهای دیگر، جامعیت بیشتری دارد. این رویکرد، ضمن برخورداری از سه قلمرو معرفتی تولید هنر، تاریخ هنر و زیبایی‌شناسی، ماه فصل مشترک سه رویکرد مطرح در ساخت زیبایی‌شناختی و هنری شمرده می‌شود، شامل قلمرو معرفتی نقد هنر نیز هست که وجه تمایز این رویکرد نسبت به رویکردهای دیگر به شمار می‌آید. ب) رویکرد دریافت احساس و معنا شامل دو فرایند خلق معنا و کشف معناست؛ به عبارت دیگر، خلق هنر، نوعی رمزگذاری یا رمزگردانی و درک و دریافت هنر، نوعی رمزگشایی است. خلق معنا یا رمزگذاری، خاص هنرمند و کشف معنا یا رمزگشایی به افراد عادی و غیراهل فن مختص است؛ مشروط به اینکه ادراک زیبایی‌شناسی آن‌ها پرورش یافته باشد. از این‌رو هدف تربیت هنری، نه پرورش هنرمند حرفه‌ای، که پرورش ادراک زیبایی‌شناسی در همه‌ی فراگیران است؛ لذا لازم است در کنار رویکرد تربیت هنری موضوع محور به رویکرد ادراکی دریافت احساس و معنا هم توجه شود و این دو رویکرد مبنای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی واقع شود.

تدریس موفق و عوامل مؤثر بر آن:

از ارکان مهم آموزش، غیر از طراحی آموزشی موفق، دانش‌آموزان پرنشاط و با انگیزه هستند. وجود دانش‌آموزان بی انگیزه در کلاس، مشکل دیگری است که فکر و طراحی آموزشی شما را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و باعث می‌شود که بارها این سؤال را از خود بپرسید که با چه روشی می‌توان دانش‌آموزانی پر شور و شوق و با انگیزه در کلاس داشت. **به اختصار به شش روش ساده و در دسترس می‌پردازیم:** (۱) یکی از راه‌های ایجاد انگیزه، به وجود آوردن تنوع در چیدمان کلاس است. همان‌گونه که تغییر چیدمان وسایل منزل در ساکنان، شور و شوق ایجاد می‌کند، چیدمان خاص کلاس، بسته به نوع مبحث تدریس (در صورت امکان) در دانش‌آموزان انگیزه ایجاد خواهد کرد. (هر چند مدتی از وقت کلاس را بگیرد، بهره‌وری و نشاط را افزایش می‌دهد). (۲) تغییر محیط کلاس از فضای بسته به باز و یا از کلاس درس به نمازخانه و یا حتی جابه‌جایی با کلاس مجاور. (۳) برای ارائه درس تجهیزاتی به همراه خود داشته باشید؛ وسایلی که در یک اجرای هیجان‌انگیز به شما کمک کند. (۴) تا آن‌جا که امکان دارد، درس را به صورت معما مطرح کنید که جواب آن با مباحث درس آن روز مرتبط باشد. (۵) سؤال‌هایی درباره‌ی درس مطرح کنید و از دانش‌آموزان بخواهید، گروهی به آن‌ها جواب بدهند. (۶) از انواع روش‌های یاددهی و یادگیری تعاملی با توجه به نوع درس استفاده کنید.

نگاه‌ی به روش‌های فعال یاددهی - یادگیری با مثال‌هایی از درس هنر:

روش‌های فعال یاددهی و یادگیری در آموزش برای معلم همانند ابزارهایی در دستان جراح حاذق است. هرچه ابزارها کامل‌تر، کار موفق‌تر، دقیق و ساده‌تر خواهد بود؛ اما نکته مهم این است که فقط جمع‌آوری ابزار کافی نیست. استفاده صحیح، به‌جا و به‌اندازه هم، مهم است. به‌طور خلاصه استفاده از روش‌های فعال یاددهی و یادگیری و یا آشنایی با رویکردهای آن به تنهایی برای داشتن تدریس کاملاً موفق، کافی نیست. احاطه بر اینکه کدام روش در چه نوعی از محتوا، نتیجه بهتری خواهد داشت، بسیار مهم است. بهترین معلم، کسی است که دارای قابلیت خلق روش‌های تازه است و بهترین روش‌ها، روشی خاص نیست؛ بلکه هنر است. هر معلمی باید تلاش کند در خود، قابلیت کشف روش‌های جدید را پروراند «دال، ۱۹۸۷»

در زیر روش‌های فعال یاددهی - یادگیری با ارائه مثال‌ها و توضیحاتی کاربردی در تدریس، ارائه می‌شود.

 روش دریافت مفهوم: در این روش، مفاهیم و تعاریف به‌طور مستقیم در اختیار دانش‌آموز قرار نمی‌گیرد؛ بلکه ابتدا مثال‌ها و نمونه‌ها ارائه می‌شود و سپس دانش‌آموزان ویژگی مفهوم و تعریف آن را به دست می‌آورند. این روش، فرصت تحلیل فکر و رشد شیوه‌های مؤثر تفکر را برای دانش‌آموزان فراهم می‌سازد. هرگاه معلم نمونه‌هایی را به دانش‌آموزان ارائه، و سپس با راهنمایی، آن‌ها به مفهوم، هدایت کند، نتیجه یادگیری، در ذهن فرد ماندگارتر خواهد بود. این روش در مقایسه با حالتی که ابتدا تعریف مفهوم و سپس نمونه‌ها و مثال‌ها به فراگیر ارائه شود، بسیار مؤثرتر خواهد بود.

مراحل تدریس:

(۱) عرضه نمونه‌ها؛ (۲) دستیابی به مفهوم؛ (۳) بررسی فرایند تفکر

روش بارش فکری:

این روش نوعی همکاری گروهی در حل مسئله است. به نظر پژوهشگران، روش بارش فکری به پرورش مهارت‌های حل مسئله دانش‌آموزان کمک مؤثری می‌کند و آموزش از این طریق باعث پرورش حل خلاق مسئله در آنان می‌شود. اسبورن مبدع روش بارش فکری عقیده دارد در صورتی که قواعد و مقررات مشخصی برای جلسات بارش فکری در نظر گرفته و رعایت شود، این روش بسیار کارآمدتر خواهد شد.

چهار قاعده اساسی بارش فکری:

(۱) **انتقاد، ممنوع:** این مهم‌ترین قاعده است. با توجه به اینکه در جریان بارش فکری افراد اندیشه‌های غلط یا صحیح خود را ارائه می‌کنند، هرگونه انتقاد یا اعتراض، روند فعالیت را کند می‌کند و فکر آنان را به جای تفکر در مورد موضوع مورد نظر به سوی انتقاد و حتی واکنش در مقابل انتقاد سوق می‌دهد و چه بسا به مشاجره منتهی شود.

(۲) **تمامی اظهار نظرها مورد قبول است،** این قاعده برای جرئت‌بخشیدن به پیشنهادهای شرکت‌کنندگان است.

(۳) **جمع‌آوری بیشترین نظریات.** هر چه تعداد نظریات بیشتر باشد، احتمال وجود موفقیت برای رسیدن به حل مسئله بیشتر است.

(۴) **بهبود پیشنهادهای قبلی:** در این روش فرد می‌تواند در ادامه بحث، پیشنهاد اولیه خود را بهبود دهد.

 گام اول: معلم قوانین را به دانش‌آموزان متذکر می‌شود و سپس از آنان می‌خواهد تا با هم فکری در

گروه به سؤال پاسخ دهند.

گام دوم: نتیجه هم‌فکری دانش‌آموزان روی تابلو نوشته می‌شود. نظرها اصلاح و بهبود می‌یابد و به آن‌ها پیشنهاد می‌شود. که سعی کنند، ابزاری شبیه قلم‌نی بسازند و به کلاس بیاورند.

روش پیش سازمان‌دهنده: در این روش مطالب درسی به‌طور مستقیم هدف قرار می‌گیرد و یادگیرنده، مطالب جدید را به مطالبی مرتبط می‌کند که قبلاً آموخته است؛ بدین‌صورت یادگیری معنادار خواهد شد. اگر چنین یادگیری خوب انجام گیرد، پردازش فعال اطلاعات را بهتر می‌سازد.

مراحل تدریس پیش سازمان‌دهنده: پیش‌سازمان‌دهنده، محتوای درس را به‌صورت سخنرانی، بحث، فیلم و ... ارائه می‌کند. تعاریف دقیق را بیان می‌نماید. مثال‌هایی برای تفهیم درس می‌آورد. دانش‌آموز به مطالب توجه و بین دانش قبلی و جدید خود ارتباط برقرار می‌کند.

روش تدریس اعضای گروه (روش جورچین): یادگیری از طریق همیاری، اساس این نوع از تدریس است. پژوهش‌گران بر این باورند که یادگیری فرایندی اجتماعی است و فعالیت‌های یادگیری برای رسیدن به مرحله‌ی تولید اندیشه و اطلاعات، حیاتی است. در این الگو دانش‌آموزان درگیر یادگیری خواهند شد. این روش بر دو فرضیه استوار است. هر یک از شرکت‌کنندگان قسمت متفاوتی از موضوع درس را می‌خواند که قرار است همه یاد بگیرند. هر دانش‌آموز در گروه هم به‌عنوان معلم درس می‌دهد؛ هم به‌عنوان دانش‌آموز یاد می‌گیرد. معلم پس از این مراحل، توضیحات ضروری و تکمیلی را ارائه می‌کند.

مراحل اجرای روش تدریس اعضای گروه: ۱. آمادگی فردی؛ ۲. کار گروهی؛ ۳. آزمون؛ ۴. نقد و بررسی؛ ۵. جمع‌بندی.

روش حل مسئله: هرگاه دانش‌آموز با موقعیتی روبه‌رو شود که نتواند با استفاده از اطلاعات و مهارت‌های خود سریعاً به آن پاسخ دهد، می‌گویند با مسئله‌ای روبه‌رو شده است. مسئله را نمی‌توان با اولین پاسخی که به ذهن می‌رسد، حل کرد. حل کردن مسئله مستلزم تفکر، جست‌وجو و کشف مناسب‌ترین راه‌حل برای آن است. یادگیری از این طریق، دانش‌آموزان را به ارائه راه‌حل‌ها و فرضیه‌سازی ترغیب و سپس به آن‌ها کمک می‌کند تا یافته‌های خود را تجزیه و تحلیل و درباره رد یا قبول فرضیه‌ها تصمیم‌گیری کنند. مزیت مهم این روش، پرورش نظریه‌پردازی در دانش‌آموزان است.

نکات برتر

بهتر است مسایل از محتوای کتاب انتخاب شود و آن را با زندگی روزانه دانش‌آموز ارتباط داد. ذهن دانش‌آموزان را با سؤالات تفکربرانگیز به چالش انداخت. دانش‌آموزان را تشویق کرد برای حل مسئله روش‌های گوناگون را بررسی کنند (حتی راه‌حل‌های غیرمعمول).

روش تدریس مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT:

این روش به بهره‌گیری از فناوری‌های روز برای تدریس ابلاغ می‌شود و فقط به رایانه ختم نمی‌شود. با توجه به پیشرفت فناوری و علاقه‌ی روزافزون دانش‌آموزان نسبت به استفاده از این ابزار، این یک روش بسیار مفید می‌تواند باشد و در صورت مجهز بودن فضای آموزشی، کلاس پویاتری خواهید داشت. در انتخاب فناوری

مناسب بهتر است به دو نکته توجه شود: ۱. کیفیت فناوری سودمند و اثربخش بودن آن؛ ۲. امکان کاربرد آن در موقعیت‌های خاص آموزشی.

مراحل تدریس:

 ایجاد انگیزه: ابتدا معلم برای ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان، فیلم، آزمایش، تصاویر و تجهیزات کمک آموزشی مختلف را به نمایش می‌گذارد.

 کاوش و جست‌وجو: درباره‌ی ابهامات مطالبی که آموختند در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی به جست‌وجو بپردازند.

 تجزیه و تحلیل: در این مرحله نتایج جست‌وجوی خود را تجزیه و تحلیل می‌کنند و در مورد آن توضیح می‌دهند.

روش تدریس مبتنی بر ساخت‌گرایی ۵E:

این روش تدریس براساس انرژی، تعامل و هم‌فکری دانش‌آموزان بنا نهاده شده است. یادگیری به این شیوه، دانش‌آموزان را به خواندن، نوشتن، پژوهش، تجزیه و تحلیل، تفکر و محاسبه، مراجعه به منابع مختلف و اطلاعات گذشته و حال وادار می‌کند. یادگیری به شیوه ۵E به فرد انگیزه بیشتری برای آموختن می‌دهد. در این روش معمولاً دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک به یاری هم به یادگیری موضوع مورد نظر می‌پردازند.

این الگو در پنج مرحله اجرا می‌شود:

۱. انگیزش: طرح یک فعالیت از سوی معلم مانند طرح معما یا سؤال یا داستان تفکربرانگیز.

۲. جست‌وجوگری: دانش‌آموزان از طریق گروه به کاوش می‌پردازند.

۳. تشریح: دانش‌آموزان برای کارهای خود توضیح منطقی ارائه می‌کنند.

۴. گسترش: معلم به دانش‌آموزان راه جمع‌آوری اطلاعات بیشتر را نشان می‌دهد.

۵. ارزشیابی: ارزشیابی از لحاظ اول کلاس شروع می‌شود و تا آخر ادامه می‌یابد.

روش تفکر استقرایی:

روش تفکر استقرایی برای تکوین مفهوم و آموزش همزمان مفاهیم تدوین شده است. این روش برای کمک به رشد تفکر استقرایی (منطقی) ذهنی به خصوص توان طبقه‌بندی بسیار سودمند است. مهم‌ترین کاربرد این الگو بهبود ظرفیت تفکر است و دانش‌آموزان را به کسب و پرورش اطلاعات بسیاری در درون ذهن خود وامی‌دارد.

مراحل تدریس:

 مرحله اول: تکوین مفهوم: ۱. برشماری و فهرست کردن مطالب. ۲. گروه‌بندی براساس ویژگی‌های

مشترک. ۳. عنوان‌دهی و طبقه‌بندی.

 مرحله دوم: تشخیص و تعیین جنبه‌های شاخص: ۴. کشف روابط و استنتاج.

 مرحله سوم: کاربرد اصول: ۵. پیش‌گویی نتایج: توضیح پدیده‌های جدید و فرضیه‌سازی؛ ۶. توضیح با

پشتیبانی از فرضیه‌ها؛ ۷. تصدیق پیش‌گویی.

روش کاوش گری :

روش کاوش گری بر این اصل مبتنی است که یادگیرنده، مستقل بار بیاید. کاربرد این روش، مستلزم فعالیت به صورت کاوش گری علمی است. در این روش به فراگیران، مسیر مناسبی برای پدید آمدن نظم ذهنی و مهارت لازم برای سؤال کردن تعاملی و پاسخ گویی به سؤال هایشان ارائه می شود و معلم و دانش آموز به راحتی با یکدیگر همکاری می کنند. کاوش گری را معلم می تواند به صورت هدایت شده کنترل کند.

مراحل تدریس: مرحله ی اول برهم زدن تعادل؛ مرحله ی دوم پرسش گری؛ مرحله ی سوم فرضیه سازی؛ مرحله ی چهارم آزمایش گری؛ مرحله ی پنجم تحلیل و نتیجه گیری.

روش تدریس واحد کار: این روش برای استفاده از فعالیت دانش آموزان، مشارکت در تدریس و پرهیز از سخنرانی مناسب به نظر می آید. در کتاب روش تدریس، آقازاده چنین بیان می کند که، مهم ترین نقش معلم در اجرای این روش تدریس، همراهی و هدایت دانش آموزان برای دستیابی به هدف است. خلاصه معیارهای این روش در زیر بیان می شود.

۱. در واحد کار تمرکز بر فعالیت های اصلی و واقعی معطوف باشد. ۲. مدت زمان انجام کار سنجیده شود و وقت لازم تخصیص داده شود. ۳. مواد آموزشی تجهیزات لازم در اختیار دانش آموزان قرار گیرد.

مراحل اجرای روش تدریس:

انتخاب واحد کار: با توجه به هدف درس انتخاب می گردد.

ارائه واحد کار: معلم توضیحات خود را در مورد نحوه کار به صورت فردی و گروهی ارائه می دهد.

هدایت: در این مرحله معلم به هدایت دانش آموزان می پردازد.

ارزش یابی: در این قسمت معلم به ارزش یابی چند کار به طور اتفاقی می پردازد، اما در رشته هنر لازم است معلم با قرار دادن آثار در معرض نمایش و تحلیل کارها با کمک دانش آموزان به ارزیابی بپردازد.

نکته برتر: باید توجه داشت اغلب کارهای عملی در کلاس هنر با همین روش و یا تلفیق این روش با بقیه روش ها صورت می پذیرد.

دیگر روش های تعاملی تدریس: از دیگر روش های تعاملی تدریس مانند روش مسابقه، باهم آموزی، ایفای نقش، روش مبتنی بر بازی و ... در دروس مختلف استفاده گردیده است که در گام های تدریس هر درس می توان مشاهده نمود.

ارزش یابی:

تعریف: ارزش یابی فرایند، از نظر دنیل استافل بیم وسیله ای است برای ثبت وقایع هنگام اجرای فعالیت ها و یا به عبارتی تعیین کردن، به دست آوردن و فراهم کردن اطلاعات مفید برای قضاوت در تصمیم گیری.

ارزش یابی یکی از ارکان مهم در برنامه درسی است. هدف ارزش یابی در درس هنر این موارد است: اطلاع از میزان آگاهی و آمادگی دانش آموزان برای شروع آموزش مطالب جدید؛ شناخت نقاط ضعف و

نمونه سؤالات ارزشیابی دبیر فرهنگ و هنر

TEST
○○○

۱؟ میزان خالص بودن فام رنگ، با چه صفتی مشخص می‌شود؟

- (۱) تونالیت (۲) هماهنگی (۳) اشباع (۴) کنتراست

■ پاسخ: گزینه «۳» صحیح است. خلوص رنگی درجه‌ای از اشباع است که یک رنگ را در خالص‌ترین حالت خود نشان می‌دهد. این صفت رنگ‌ها به میزان خلوص رنگ‌ها (مثل تمایز رنگ قرمز در حالت خالص خود با قرمزهایی که از ترکیب رنگ قرمز و رنگ‌های دیگر ساخته شده‌اند). مرتبط است. این صفت رنگ (اشباع) میزان خلوص فام آن را مشخص می‌کند. براساس این ویژگی سنگی دارای میزان خلوص بیشتری است که در ترکیب آن‌ها سفید، سیاه یا خاکستری وجود نداشته باشد.

TEST

۲؟ در اصطلاح به هر فامی که قابلیت ایجاد رنگ‌های متنوعی را در حوزه خود داشته باشد چه می‌گویند؟

- (۱) دارای چرخه (۲) دارای واریاسیون (۳) دارای یکنواختی (۴) دارای ترکیب

■ پاسخ: گزینه «۲» صحیح است. سومین صفت رنگ اشباع است که میزان خلوص فام آن را مشخص می‌کند. اگر فام‌ها به هم آمیخته شوند رنگ‌های شکسته به دست می‌آیند. اختلاط فام‌های خالص با یکدیگر یا با رنگ‌های بی‌فام، باعث تغییر در اشباع (پرمایگی) و درخشندگی‌شان می‌شود. به‌طور کلی هر فام قابلیت ایجاد رنگ‌های متنوعی را در حوزه خود دارد که به آن تلون (واریاسیون) می‌گویند. (مثلاً انواع صورتی، اخراپی و قهوه‌ای) تلون در فام قرمز هستند.

TEST
○○○

۳؟ در بحث اصطلاحات مربوط به متناظر شدن رنگ‌ها، به رنگی که در فاصله‌ای نامشخص نسبت به بیننده ظاهر می‌گردد چه گفته می‌شود؟

- (۱) سطح رنگ (۲) فام رنگ (۳) حجم رنگ (۴) فیلم رنگ

■ پاسخ: گزینه «۴» صحیح است. فیلم رنگ، رنگی است که در فاصله‌ای نامشخص نسبت به بیننده ظاهر می‌شود. فیلم رنگ بافت واضحی ندارد و گویی شخص می‌تواند کم و بیش به داخل آن نفوذ کند. فیلم رنگ را نمی‌توان همچون کیفیتی در اشیاء و یا متعلق به رویه‌ی اشیاء دانست.

۴؟ اگر مدتی (چند ثانیه) به یک رنگ فام‌دار خیره شویم و سپس بلافاصله بر روی سطحی سفید نگاه کنیم،

TEST
○○○

مکمل آن رنگ را به وضوح خواهیم دید. این پدیده در اصطلاح رنگ، چه نامیده می‌شود؟

- (۱) رنگ‌بندی (۲) پی‌انگاره (۳) رنگینه (۴) رنگیزه

■ پاسخ: گزینه «۲» صحیح است.

۵؟ رنگی که به سبب اختلاط با یک رنگ مکمل به خاکستری نزدیک شده یا شدت آن کاهش پیدا کرده، در

TEST
○○○

اصطلاح رنگ چه نامیده می‌شود؟

- (۱) رنگ خنثی شده (۲) رنگ‌سایه (۳) رنگ بی‌فام (۴) رنگیزه

■ پاسخ: گزینه «۱» صحیح است. رنگ‌های خنثی رنگ‌هایی هستند که به راحتی می‌توان آن‌ها را براساس شدت رنگی تشخیص داد. از جمله رنگ‌های خنثی می‌توان به خاکستری، سفید، بژ، قهوه‌ای شکلاتی و غیره اشاره کرد. آن‌چه دو رنگ با هم ترکیب شوند و شدت رنگی آن کاسته شود و یا رنگ حاصل به خاکستری نزدیک شود آن را رنگ خنثی شده می‌گویند.

❓ با تاکید بر سایه روشن در نقاشی‌های کاراواجو، رامبرانت و ولاسکس، اصطلاحاتی چون «ارزش‌های رنگ‌سایه‌ای» یا «روابط رنگ‌سایه‌ای» بیشتر به کدام یک از موارد زیر اشاره دارد؟
 TEST
 ۱) نحوه سازماندهی رنگ‌ها ۲) واقعیت فیزیکی ۳) تفاوت‌های درخشندگی ۴) تغییرات فام
 ■ پاسخ: گزینه «۳» صحیح است.

❓ با مخلوط کردن رنگ آبی با زرد، رنگ سبز به دست می‌آید، این نوع ترکیب رنگی چه نامیده می‌شود؟
 TEST
 ۱) ترکیب کاهشی ۲) ترکیب افزایشی ۳) ترکیب بخشی ۴) ترکیب کلی
 ■ پاسخ: گزینه «۱» صحیح است. چنانچه دو رنگ زرد و آبی با یکدیگر ترکیب شوند میزان خلوص رنگی آن‌ها کاهش پیدا می‌کند و رنگ جدیدی حاصل می‌شود. این ترکیب را ترکیب کاهشی می‌نامند. با ترکیب رنگ‌های افزایشی می‌توان به رنگ‌های کاهشی دست یافت.

❓ رنگ قرمز در بالای تصویر و در پایین تصویر به ترتیب چه حالتی و معنایی دارد؟
 TEST
 ۱) بالا مهربان، پایین عصبی ۲) بالا خشمگین، پایین مخالف ۳) بالا بی‌وزن، پایین شناور ۴) بالا سنگین، پایین سبک
 ■ پاسخ: گزینه «۳» صحیح است. رنگ قرمز به‌عنوان رنگ محرک شناخته شده است. رنگ قرمز می‌تواند نشان هیجان، استحکام، انرژی و قدرت یا خشم، خطر، اختلال و ... باشد. چنانچه این رنگ در پایین تصویر قرار گیرد نشان بی‌وزنی و در بالای تصویر نشان بی‌وزنی است.

❓ شکل مربع با کدام رنگ منطبق است؟
 TEST
 ۱) قرمز ۲) آبی ۳) زرد ۴) سبز
 ■ پاسخ: گزینه «۱» صحیح است. در مربع دو جوهر اصلی فرم یعنی خطوط افقی و عمودی همدیگر را قطع می‌کنند که طول و عرض آن برابر است. مربع نماد مادیت است. سنگینی و سختی فراوانی دارد. مربع دارای خصوصیتی است که می‌توان آن را با رنگ قرمز موافق دانست. وزن و تاریکی قرمز با زیبایی و سختی مربع برابری می‌کند.

❓ شکل مثلث که سمبل تفکر است و حالت خصوصیت بی‌وزنی آن با چه رنگی هماهنگ است؟
 TEST
 ۱) آبی ۲) سبز ۳) زرد ۴) نارنجی
 ■ پاسخ: گزینه «۳» صحیح است. مثلث با تقاطع سه خط مورب به وجود می‌آید. مفهوم جنگ‌جویی و حمله و تعرض را می‌سازد و با رنگ زرد برابر و هم‌خاصیت است. مشتقات مثلث، لوزی و دوزنقه و شکل‌های زیگزاگ هستند که وزن و سنگینی خاصی دارند و می‌توان نماد اندیشه و تفکر باشند و روشنی آن‌ها به اندازه رنگ زرد است.

❓ شکل هندسی دوزنقه با چه رنگی نمایش داده می‌شود؟
 TEST
 ۱) سبز ۲) قرمز ۳) بنفش ۴) نارنجی
 ■ پاسخ: گزینه «۴» صحیح است. اگر بخواهیم برای رنگ‌های درجه دوم اشکالی را در نظر بگیریم باید برای دوزنقه رنگ نارنجی، برای سبز مثلثی که اضلاع آن منحنی است و برای بنفش شکل بیضی را انتخاب کنیم.

❓ اشکال هندسی دایره و بیضی، نمودار هندسی گویای چه نوع شکلی هستند؟
 TEST
 ۱) استاتیکی ۲) دینامیکی ۳) رنگین ۴) بدون رنگ
 ■ پاسخ: گزینه «۲» صحیح است. دوزنقه، مربع، مستطیل و سایر اشکال هندسی که دارای گوشه باشند گویای هندسی استاتیکی و دایره، بیضی و بیضوی نمودار هندسی دینامیکی هستند.

❓ چشم انسان چند ردیف گیرنده حساس به رنگ دارد؟
 TEST
 ۱) سه ردیف ۲) دو ردیف ۳) چهار ردیف ۴) پنج ردیف